

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio IIII. De modo vnionis ex parte naturæ humanæ assumptæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

¶ Super Quaestione quarta articulum primum.

Titulus artic. i. q. 4. in corporis principio declaratur, q̄ intelligitur de assumptibili non secundum potentiam passivam naturalem, & in responsione ad primum, nec secundum potentiam obedientiam ad omnipotentiam Deum, sed secundum potentiam congruitatis ad unionem personalem. Et ratio omnium in locis suis patebit.

¶ In corpore articuli est unica conclusio. Sola natura humana est assumptibilis. Probatur. Hec duo, scilicet congruentia dignitatis, & necessitatis, soli naturae humanae conveniunt, ergo sola natura humana est assumptibilis. Antecedens quo ad exponentem affirmativam probatur, quo ad dignitatem quidem: quia natura humana nata est attingere per propriam operationem, cognoscendo & amando verbum Dei, quo ad necessitatem vero, quia sub peccato originali indigebat reparatione. Quo ad exponentem autem negativam, probatur: quia creatura irrationali deest dignitas: naturae autem angelicae deest congruitas necessitatis. Consequentia probatur, quia assumptibilis non per potentiam passivam naturalem, ergo per potentiam congruitatis ad unionem personalem diuinam. Hoc ultimo assumptum probatur: quia potentia passiva naturalis non se extendit ad id, quod transcendit ordinem naturalem.

¶ Circa haec, duae dubitationes sunt, quae ex dictis litera in responsionibus argumentorum, solvantur. Primum dubium est, circa consequentiam illam, assumptibile non attenditur secundum potentiam passivam naturalem, ergo secundum congruentiam cum possit responderi, consequentia non valet: quoniam potest attendi secundum potentiam obedientiam.

¶ Ad hoc ex responsione ad primum in litera responderetur, q̄ creaturae denominantur aliquales ex eo, quod convenit eis secundum propria, & non ex eo quod convenit eis secundum primas & universales causas: potentia autem obedientiae convenit creaturae in ordine ad primam causam, ut patet: potentia autem congruitatis attenditur secundum propria ipsius creaturae; & ideo creaturae denominantur aliquales, hoc est assumptibiles secundum congruentiam, non secundum obedientiam. Sed haec responsio non videtur solida, cum quia etiam secundum Auctorem humana natura dicitur assumptibilis per potentiam obedientiam, tunc quia assumptibilis est denominatio conveniens creaturae solum ex ordine ad Deum causam universalem, cum iam dictum sit proprium esse diuinae personae subsistere in pluribus naturis, tum quia creaturae denominantur aliquales ex eo, quod convenit illis secundum causas primas & universales, dicuntur enim creaturae & conservatae ac conservabiles ex prima causa, dicitur etiam natura reparata ex prima & universalissima causa Deo &c.

¶ Ad haec dicitur, quod propositio in responsione ad primum allata, scilicet creaturae denominantur aliquales ex eo, quod convenit eis secundum propria causas, non autem ex eo, quod convenit eis secundum primas, & universales causas, intelligenda

QVAESTIO IIII.

De modo unionis ex parte naturae humanae assumptae, in sex articulis distincta.

DEINDE considerandum est, de unione ex parte assumpti. Circa quod primo considerandum occurrat de his, quae sunt a verbo assumpta. Secundo, de coassumptis, quae sunt perfectiones, & defectus. Assumpsit autem Dei filius humanam naturam, & partes eius.

Vnde circa primum triplex consideratio occurrit. Prima est, quantum ad ipsam naturam humanam. Secunda est, quantum ad partes ipsius. Tertia, quantum

est cum grano salis, scilicet quando oppositae denominationes conveniunt illis secundum propria, & secundum primas causas. Et hanc glossam manifestat Auctor esse suae intentionis in subiecto exemplo de morbo, qui secundum propria dicitur incurabilis quamvis secundum Deum oppositam denominationem habeat, & dicitur curabilis, ita quod intendit Auctor, quod quando denominatio aliqua sic se habet ad creaturas, quod secundum propria affirmativae & secundum primam causam negativae, aut e contra secundum propria negativae, & secundum primam causam affirmativae sunt denominandae, tunc creaturae denominantur aliquales simpliciter secundum propria, & non secundum primam causam, sed cum additione, ut patet in exemplo literae, morbus denominari potest curabilis, & incurabilis secundum propria, & secundum primam causam curabilis: & ideo simpliciter dicitur curabilis vel incurabilis, attendendo ad propria: secundum primam autem causam dicitur cum additione curabilis, per Dei potentiam. Et simile est in proposito, creatura simpliciter dicitur assumptibilis, quae congruentiam habet ad unionem personalem, & in assumptibiles, quae illa carent: cum quo tamen stat, quod omnes naturae dicuntur assumptibiles cum additione, scilicet per Dei potentiam.

¶ Circa primum queruntur sex.

¶ Primo, Vtrum humana natura fuerit magis assumptibilis a filio Dei, quam aliqua alia natura.

¶ Secundo, Vtrum assumpsit personam.

¶ Tercio, Vtrum assumpsit hominem.

¶ Quarto, Vtrum fuisset conveniens, quod assumpsisset naturam humanam a singularibus separatam.

¶ Quinto, Vtrum fuisset conveniens, quod assumpsisset humanam naturam in omnibus eius singularibus.

¶ Sexto, Vtrum fuerit conveniens, quod assumeret humanam naturam in aliquo homine ex stirpe Adae progenito.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum natura humana fuerit magis assumptibilis a filio Dei, quam aliqua alia natura.

¶ Ad primum sic proceditur.

Avis, quod humana natura non fuerit magis assumptibilis a filio Dei, quam quilibet alia natura. Dicit enim Augustinus in Epistola ad Volusianum, In rebus mirabiliter factis tota ratio facti est potentia facientis: sed potentia Dei facientis incarnatione, quae est opus maxime mirabile, non limitatur ad unam naturam, cum potentia Dei sit infinita, ergo natura humana non est magis assumptibilis

¶ Ad primam ergo obiectionem dicitur, quod potentia obedientiae, quia responderet omnipotentiae diuinae, clauditur in proposito sub denominatione ex omnipotentia Dei: eundem enim rationis est, quod denominatur natura assumptibilis ex potentia Dei, & ex potentia obedientiae, quia creatura subditur Dei potentiae absolute: & ideo praetermissa est in hoc processu, sicut & potentia Dei.

¶ Ad secundam dicitur, quod licet assumptibile dicatur solummodo in ordine ad Deum, attendi tamen potest etiam ex parte congruentiae naturae secundum illius propria & ex parte omnipotentiae Dei, & secundum hoc opposito modo natura aliqua est denominabilis: & ideo secundum propria dicitur congrue assumptibilis vel inassumptibilis.

¶ Ad tertiam conceditur, quod creaturae denominantur simpliciter aliquales ex Dei potentia, quando ex propriis non sunt opposito modo denominabiles. Nec oppositum habetur ex litera sine intellecta.

¶ Dubium secundum est, quomodo verum est, quod in angelis deficiat necessitas reparationis, cum angelica natura adhuc reparatione indigeat.

¶ Ad hoc dicitur, quod non intendit Auctor excludere ab angelica natura indigentiam seu necessitatem reparationis, sed congruentiam necessitatis, ita quod licet in angelica natura sit maior indigentia, quia irreparabilis est illius lapsus: quia tamen necessitas illa non habet congruentiam ad reparationem, quia est necessitas non utrius termini, ideo notanter dicitur, quod deficiat angelicae naturae congruitas ex parte necessitatis tam in corpore articuli, quam in responsione ad tertium.

¶ Notandum dicitur huius articuli illam propositionem de potentia

q. pract. 8.

Hom. 74. Euang. re mod. Ius.

3. d. 2. q. 1. c. 1. & 4. tra. ca. 55.

In epis. mult. in meliora.

cia passiva naturali, quòd non se extendit ad id, quòd transcendit naturalem ordinem: quoniam uerissima est, & formalis & propria, & secundum illa iudicanda, quae hic atque illic inueniuntur dicta. Secundum quam patet, quod potentia naturalis intellectus nostri non se extendit ad uisionem Dei &c. Vnde & hic dicitur de natura humana quatenus intellectualis, quòd nata est aequaliter continere per operationem uerbum Dei.

¶ In responsione ad primum eiusdem primi articuli notandum est, quòd hinc apparet Auctorem non còtradiceret suis dictis in 3. sent. dist. 2. q. 1. art. 1. nec retractare illa, sed alius ac Theologo dignus locutus est de assumptibili, sententiam eandem seruans, & fermonem quasi cohibens. Vnde & per transcendendo in hac responsione praetermittit discussionem consequentium, ad effectum diuinæ omnipotentiae, si assumeret angelum aut lapidem.

¶ Vnde & nos Auctoris uestigia sectantes, questionem illam, an Deus possit assumere lapidis naturam, tamquam còmuniter acceptatam & sufficienter discussam, & quasi offensum piarum aurium, in illius discussione relinquendam diximus. Vide hæc si uis in Auctore in loco allegato, & in Capreolo ibidem.

¶ In responsione ad secundum dubium occurrit circa illud, Multo autem maior & perfectior est unio ad Deum secundum esse personale, quam quæ est secundum operationem, quoniam non caret scrupulo proposito ista, & multi glossantes aut negant eam. Est autem ratio scrupuli: quia seorsum ista sumpta, unio personalis communis est rationalibus & irrationalibus, unio secundum operationem propria est rationalibus. Et rursum unio personalis conuenit rationalibus secundum id, in quo communicant cum omnibus substantiis: quia conuenit eis, in quantum sunt naturæ potentes subsistere, unio autem secundum operationem perfectæ felicitatis conuenit eis, in quantum sunt confortes diuinæ naturæ per adoptionem. Maior ergo & perfectior est unio secundum operationem fructuosis beatæ, quam secundum esse personale, & propterea ista propositio negatur, seorsum acceptis extremis. Et confirmatur, quia maius est assumere lapidem in filium Dei ad opitium, quam ad unionem personalem: quoniam illud implicat contradictionem, hoc non: glossatur autem, quòd uera est in natura capaci utriusque unionis. Et aliqui de ueritate illius etiam sic intellectæ dubitant: quia melius est concipere Deum mente, quam carne, ut dicitur in lib. de sancta uirginitate, & de beata Virgine dicitur, quòd beatorum fuit concipiendo fidem Christi, quam carnem Christi.

¶ In oppositum autem est literæ auctoris ex August. super illud. Verbum caro factum est.

¶ Ad hanc questionem dicendum est, quod proculdubio maius, nobilius, excellentius, perfectiusque est uniri Deo in persona quam per gratiam, & gloriam consumatam. Et ratio habita est in vltimo articulo præcedenti quod quia unio personalis non est unio participatiua: sed per substantiam Dei, conferens non similitudinem aut participationem Dei, sed ipsum esse personale Dei, ita ut persona Dei fiat persona naturæ assumptæ. Vnio autem per fructuositatem unio participatiua Dei est, conferens non esse Dei, sed similitudinem, & adoptionem filialem. Est igitur unio personalis maior: quia conferens maius, scilicet esse Deum non participatiue, sed personaliter: quanto namque maius est esse Deum personaliter, quam participatiue, tanto maior est unio personalis, quam participatiua. Est & perfectior: quia conferens perfectius, scilicet esse Deum secundum substantiam, hoc est hypostasim, non secundum accidentia ut sunt operationes, quibus fruimur Deo: quanto enim perfectius est esse Deum personaliter, quam accidentaliter, tanto perfectior est unio personalis, quam per operationem. Et ideo simpliciter, & absolute cum August. & Auctore fateamur, longe maius esse uniri Deo in persona, quam per gratiam, & gloriam.

¶ Ad primam autem, & secundam objectionem dicitur, quod dato quòd maius sit illud, quòd naturum est ex parte entium creatorum conuenire intellectualibus solum, & similiter intellectualibus, ut intellectualia sunt, quam communia, longe tamen maius est quòd ex parte Dei potest conferri naturis substantialibus ut communicant in natura substantiali, quam id quòd est eis donabile secundum earum operationes: quoniam potest naturis conferri esse Dei personale in seipso, ut sit esse personale earum, quòd non conferri potest per operationes. Rationes enim istæ non inferunt, quòd unio per operationem sit maior aut nobilior: sed bene inferunt, quòd plus nobilitatis, & perfectionis ex parte creaturæ exigitur ad unionem per operationem: quia exigitur & natura & operatio intellectualis, & gratia seu gloria, quæ non exiguntur ad naturam, ut unibilem personaliter: sed cum hoc fiat, quòd ex parte accepti doni longe maior & perfectior sit unio personalis, quam non Deus participatiue, sed in propria ipsius persona habeat a natura unita.

¶ Ad confirmationem dicitur, quòd falsum assumitur, & ad probationem responderetur, quòd falsissimum est, quòd implicans contradictoria sit maius: quoniam implicans contradictoria non est aliquid, non est ens, nec non ens, sed ens & non ens simul. Secundum huiusmodi enim argumenta, maius esset albedinem esse nigredinem, quæ esse Deum: quia illud implicat, hoc non.

¶ Ad rationem dubii multorum, quia melius est concipere fidem &c. responderetur negando consequentiam: quoniam non est eadem utrobique ratio: quoniam in conceptione carnali Dei non fit ut concipiens sit Deus, sicut fit in unione personali, ut homo sit Deus, & propterea non arguitur a simili, sed a longe alieno. Maximum ergo bonum, quòd Christus habet, Tertia S. Thomæ. D 2 est.

A artic. præcedenti q. quia. l. unio personalis non est unio participatiua: sed per substantiam Dei, conferens non similitudinem aut participationem Dei, sed ipsum esse personale Dei, ita ut persona Dei fiat persona naturæ assumptæ. Vnio autem per fructuositatem unio participatiua Dei est, conferens non esse Dei, sed similitudinem, & adoptionem filialem. Est igitur unio personalis maior: quia conferens maius, scilicet esse Deum non participatiue, sed personaliter: quanto namque maius est esse Deum personaliter, quam participatiue, tanto maior est unio personalis, quam participatiua. Est & perfectior: quia conferens perfectius, scilicet esse Deum secundum substantiam, hoc est hypostasim, non secundum accidentia ut sunt operationes, quibus fruimur Deo: quanto enim perfectius est esse Deum personaliter, quam accidentaliter, tanto perfectior est unio personalis, quam per operationem. Et ideo simpliciter, & absolute cum August. & Auctore fateamur, longe maius esse uniri Deo in persona, quam per gratiam, & gloriam.

¶ Ad primam autem, & secundam objectionem dicitur, quod dato quòd maius sit illud, quòd naturum est ex parte entium creatorum conuenire intellectualibus solum, & similiter intellectualibus, ut intellectualia sunt, quam communia, longe tamen maius est quòd ex parte Dei potest conferri naturis substantialibus ut communicant in natura substantiali, quam id quòd est eis donabile secundum earum operationes: quoniam potest naturis conferri esse Dei personale in seipso, ut sit esse personale earum, quòd non conferri potest per operationes. Rationes enim istæ non inferunt, quòd unio per operationem sit maior aut nobilior: sed bene inferunt, quòd plus nobilitatis, & perfectionis ex parte creaturæ exigitur ad unionem per operationem: quia exigitur & natura & operatio intellectualis, & gratia seu gloria, quæ non exiguntur ad naturam, ut unibilem personaliter: sed cum hoc fiat, quòd ex parte accepti doni longe maior & perfectior sit unio personalis, quam non Deus participatiue, sed in propria ipsius persona habeat a natura unita.

¶ Ad confirmationem dicitur, quòd falsum assumitur, & ad probationem responderetur, quòd falsissimum est, quòd implicans contradictoria sit maius: quoniam implicans contradictoria non est aliquid, non est ens, nec non ens, sed ens & non ens simul. Secundum huiusmodi enim argumenta, maius esset albedinem esse nigredinem, quæ esse Deum: quia illud implicat, hoc non.

¶ Ad rationem dubii multorum, quia melius est concipere fidem &c. responderetur negando consequentiam: quoniam non est eadem utrobique ratio: quoniam in conceptione carnali Dei non fit ut concipiens sit Deus, sicut fit in unione personali, ut homo sit Deus, & propterea non arguitur a simili, sed a longe alieno. Maximum ergo bonum, quòd Christus habet, Tertia S. Thomæ. D 2 est.

¶ ad PRIMVM ergo dicendum, quod creaturæ denominantur aliquales, ex eo quòd competit eis secundum proprias causas: non autem ex eo quòd conuenit eis secundum causas primas & uniuersales: sicut dicimus aliquem morbum incurabile, non quia non potest curari a Deo, sed quia per propria principia subiecti curari non potest. Sic ergo dicitur aliqua creatura non esse assumptibilis, ad subtrahendum aliquid potentie diuinæ, sed ad ostendendum conditionem creaturæ, quæ ad hoc aptitudinem non habet.

¶ ad confirmationem dicitur, quòd falsum assumitur, & ad probationem responderetur, quòd falsissimum est, quòd implicans contradictoria sit maius: quoniam implicans contradictoria non est aliquid, non est ens, nec non ens, sed ens & non ens simul. Secundum huiusmodi enim argumenta, maius esset albedinem esse nigredinem, quæ esse Deum: quia illud implicat, hoc non.

¶ ad rationem dubii multorum, quia melius est concipere fidem &c. responderetur negando consequentiam: quoniam non est eadem utrobique ratio: quoniam in conceptione carnali Dei non fit ut concipiens sit Deus, sicut fit in unione personali, ut homo sit Deus, & propterea non arguitur a simili, sed a longe alieno. Maximum ergo bonum, quòd Christus habet, Tertia S. Thomæ. D 2 est.

¶ ad PRIMVM ergo dicendum, quod creaturæ denominantur aliquales, ex eo quòd competit eis secundum proprias causas: non autem ex eo quòd conuenit eis secundum causas primas & uniuersales: sicut dicimus aliquem morbum incurabile, non quia non potest curari a Deo, sed quia per propria principia subiecti curari non potest. Sic ergo dicitur aliqua creatura non esse assumptibilis, ad subtrahendum aliquid potentie diuinæ, sed ad ostendendum conditionem creaturæ, quæ ad hoc aptitudinem non habet.

¶ ad confirmationem dicitur, quòd falsum assumitur, & ad probationem responderetur, quòd falsissimum est, quòd implicans contradictoria sit maius: quoniam implicans contradictoria non est aliquid, non est ens, nec non ens, sed ens & non ens simul. Secundum huiusmodi enim argumenta, maius esset albedinem esse nigredinem, quæ esse Deum: quia illud implicat, hoc non.

¶ ad rationem dubii multorum, quia melius est concipere fidem &c. responderetur negando consequentiam: quoniam non est eadem utrobique ratio: quoniam in conceptione carnali Dei non fit ut concipiens sit Deus, sicut fit in unione personali, ut homo sit Deus, & propterea non arguitur a simili, sed a longe alieno. Maximum ergo bonum, quòd Christus habet, Tertia S. Thomæ. D 2 est.

q. præc. art. 2.
Hom. 34. in euange. in rem. d. 11. l. ius.

ca. 12. & 46. ca. 51.

epi. 3. in i. l. m. d. 11.

est, q̄ sum ego, est uerus Deus, & super, ac post hoc habet, q̄ sit creata fruitione Dei beatus.

In responsione ad tertium eiusdem artic. nota pro sequentis artic. q̄ hic habetur, quod si angelus iam creatus assumere- tur, personalitas eius corrumpere- tur, ac per hoc aliquid perfe- ctionis in creatura at- sumpta corrumpere- tur. Ex hoc enim infi- nuatur, q̄ personali- tas angeli aliquid p- fectionis addit supra naturam angeli, quod etiam inquitur de om- ni supposito, & per- sona sentiendum, dū in responsione ad quartam dicitur, Per- fectio uniuersi non est perfectio unius personae, uel supposi- ti.

Super Quaestione quarta Articulum secundum.

Titulus artic. 2. facis clarus est quo ad quid nominis personae hu- manae: sed quo ad quid rei, longo tractatu in hoc articulo per- seruatandus est.

In corpore articuli unica est conclusio responsiua quae sto- negatiue. Eius Dei nullo modo assump- sit personam huma- nam. Probatur, illud quod assumitur, opor- tet praetelligi assump- tioni, personam non praetelligitur in hu- mana natura assump- tionem, igitur persona non assumitur. Maior & probatur, quia as- sumi aliquid dicitur, quia ad aliquid sumi- tur, & declaratur exemplo, sicut illud quod mouetur localiter, oportet praetelligi ipsi motui. Minor probatur dicens ad impossibile: si persona praetelligeretur, oporteret ipsam, uel corrumpi, & sic frustra esset assumpta, uel remanere, & sic essent duae personae, quod est erroneum, quia non esse unio in per- sona.

In hoc artic. quaestio difficillima occurrit, quod persona seu hypostasis addat supra naturam singularem. Et hoc tam in sub- stantia composita ex hac anima, & hoc corpore: & simi- liter quid addit Gabriel supra suam naturam singularem. Et est specialiter ex uerbis huius articuli hinc & inde ratio dubia: quia tam in corpore articuli, quam in responsione ad tertium, habetur, quod addit aliquid positum, dum dicitur, quod personam oporteret corrumpi si praexistere: assumptionem, quod in prece- denti quoque articulo de angeli persona dictum est, cum adiu- ctione, quod aliquid perfectionis corrumpere- tur. Et rursus di- citur, quod persona diuina sua unione impeditur, ne natura hu- mana propriam personalitatem haberet: si enim nihil adde- ret, impedimentum nihil praestitum esset. In oppositum au- tem sonat responsio ad secundum, dicens quod natura assumpta non deest propria personalitas propter defectum alicuius, qd ad perfectionem humanae naturae pertineat: sed propter addi- tionem. Sic si enim persona adderet aliquid positum supra hanc naturam, oporteret illud deesse naturae assumptae. Et sic falsum esset, quod personalitas deest non propter defectum alicuius, quod ad perfectionem spectat: constat enim, quod si per- sonalitas positum aliquid addit, illud ad perfectionem specta- ret, cum persona significet perfectissimum quid in genere sub- stantiae. Simpliciter autem, & generaliter ratio dubia magni est tanta diuersitas opinionum, & obscuritas rei. Clauditur autem in quaestione ista quatuor quaestio: primum est, an persona su- pra hanc naturam addat in se aliquid, & solum secundum

rationem: secundum, an supposito quod addat aliquid in se, an il- lud sit positum uel negatum: tertium, an illud sit intrinsecum personae, an extrinsecum: & quartum, quid est illud positum, uel negatum, intrinsecum, uel connotatum. Quae ad eundem replicationem simpliciter tractabatur. Est igitur prima opinio

quod suppositum, & natura haec in omni- bus substantiis sunt idem re, & differunt solo modo intellige- di, ut quod est, & quo est: ita quod idem est quo & quod diuersa ratione. Natura enim est, ut qua Sortes est homo, Sortes uero est ipsa sua natura, ut participas seu habes illam ab agente. Et huius opinionis est Henricus de Gandauo in quolibet. 4. quae- 3. Secunda autem opinio, est quod sup- positum, & natura sunt idem re quo ad intrinseca, sed differunt realiter quantum ad connotata, quae ostenduntur ex mo- do significandi: con- notata autem huius- modi sunt illa, quae simul cum natura ha- bentur, sine quibus natura non potest esse. Verbi gratia: Sor- tes est ipsa sua huma- nitatis in concreto, ut significatur habens reliqua, sine quibus humanitas non ha- betur in rerum natura. Et huius opinionis est Herueus in quolibet. 3. quae- 6. Ter- tia opinio est, quod suppositum, & natu- ra differunt realiter medio modo inter extrinseca, & intrin- seca, ita quod suppositum addit supra naturam affectionem, quae natura subest accidentibus: ita quod Sortes non est sua humanitas: quia Sortes significat humanitatem, ut affectum accidentibus, humanitas uero non, ab Herueo, & Ioanne de Neapoli recitatur haec opinio, & improbat. Quarta opinio est, quod suppositum differt realiter a natura, sicut totum a parte: quia dicitur compositum ex natura, & esse ex- stentia: haec etiam recitatur ab utroque dictorum, & improba- tur. Quinta opinio est, quod suppositum differt a natura per unum connotatum extrinsecum, scilicet actum essendi: ponit enim haec opinio actum essendi non clandi in suppo- siti ratione, in quo differt a precedente, & bene dicit in hoc, sed connotari per suppositum: quia esse est proprius actus suppositi, ut quod est, & haec est opinio Capreoli in ter- tio sentent. distinct. 5. quaestio. 3. Sexta opinio est, quod per- sona addit supra naturam hanc aliquid intrinsecum constitu- tum personae, negatum tamen. Et haec est opinio Scoti in 3. sentent. distinct. 1. quaestio. 1. quae uerbis ipsius utendo, addit duplicem negationem, scilicet dependentiae actualis a persona diuina, & dependentiae apudinalis respectu eius- dem termini, scilicet personae diuinae, hoc est non dependere etiam secundum apudinalitatem a persona diuina ut sic: ita quod haec humanitas est persona per hoc quod nec apta nata est ter- minari ad personalitatem diuinam, nec actualiter terminatur per eam. Septima opinio propinqua huic est, quod persona addit supra naturam hanc solum negationem annexam extrin- seca positam & intrinseca unionis ad illud: ita quod suppo- situm significat illam rem, quam significat natura: sed significat eam ut habet hanc duplicem negationem, scilicet quod in nullo extrinseco subsistit. Et huius opinionis est Ioannes de Neapoli in quolibet. q. 9. Omnium harum opinio- num conuenientium in hoc, quod suppositum nihil positi- uum intrinsecum addit supra naturam personabilem singularem.

AD QUARTVM dicendum, q̄ perfectio uniuersi non est perfectio unius personae, uel supposi- ti: sed eius quod est unum positi- uum uel ordine, cuius plurime partes, non sunt assumptibiles, ut dictum est. * Vnde relinqui- tur, quod solum natura huma- na sit assumptibilis.

ARTICVLVS II.

Utrum filius Dei assumpserit personam.

AD SECVDVM sic procedit. Vt, quod filius Dei assumpserit personam. Dicit enim Da-

videtur in corpore articuli unica est conclusio responsiua quae sto- negatiue. Eius Dei nullo modo assump- sit personam huma- nam. Probatur, illud quod assumitur, opor- tet praetelligi assump- tioni, personam non praetelligitur in hu- mana natura assump- tionem, igitur persona non assumitur. Maior & probatur, quia as- sumi aliquid dicitur, quia ad aliquid sumi- tur, & declaratur exemplo, sicut illud quod mouetur localiter, oportet praetelligi ipsi motui. Minor probatur dicens ad impossibile: si persona praetelligeretur, oporteret ipsam, uel corrumpi, & sic frustra esset assumpta, uel remanere, & sic essent duae personae, quod est erroneum, quia non esse unio in per- sona.

Lib. 3. fol. 1. In 3. articulo. fol. 3. ca. 1.

In 3. articulo.

In corpore.

D. 157. p. p. 46.

In corpore.

In corpore.

Lacerta. quae. 11. 115.

fundamentum est: quia illud intrinsecum constat non posse esse accidens, nec substantiam, quae est forma aut materia, aut compositum ex utraque. Accedit ad hoc auctoritas Arist. in 7. Metaph. tractans hanc questionem: & dicens quod in his, quae sunt per se, idem est quod quod est, & id cuius est: constat enim

Lib. 3. Orth. sic. 11.
In 1. pag. a princ. lib.
lib. 3. c. 1. ca. med.

numero eorum quae sunt, & dicuntur per se. Ponendi aut aliquid supra additum negativum vel positivum, cogit & modus significandi, & assumptio singularis humanitatis a Christo sine sua personalitate. Praeter omnes autem dictas opiniones recitatur alia opinio a Scoto, & Ioanne de Neapoli, si tamen una & eadem ab utroque recitatur, tenens suppositum addere supra naturam singularem entitatem intrinsecam supposito, constitutamque ipsius. Sicut haec, inquit Scoto, humanitas addit supra humanitatem, vel sicut modus essendi, ut inquit Ioannes de Neapoli, addit supra naturam, cuius est, & reducitur entitas ista ad genus substantiae, sicut esse quale ad genus qualitatis, & punctus ad genus quantitatis. Improbaturque ab utroque opinio ista. Omnia asserit opinionem dicentem suppositum differre a natura, quia Scoto dicit compositum ex materia & forma: humanitas vero formam: quia non esset ad propositum questionis, in qua supponimus filium Dei assumptisse singularem humanitatem compositam ex hac anima & hoc corpore (iuxta illud, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens) & tamen non assumpsisse hypostasim humanam.

¶ Examinanda igitur discutiendaque sunt haec, & secundum doctrinam D. Tho. & simpliciter. Ex doctrina D. Tho. habetur inter naturam & suppositum in creaturis, talem, tamenque esse differentiam, ut suppositum sit primum subiectum actus essendi in rerum natura, natura non, & si militer quod suppositum sit subiectum filiationis realis, natura non, ita quod si natura sine suo supposito poneretur, non esset subiectum actus essendi, nec esset subiectum filiationis. Et primum quidem dicit auctor, inferens in q. 17. artic. 2. per totum, ubi in responsione ad primum dicit haec verba. Esse consequitur naturam non sicut habentem esse, sed qua aliquid est: personam autem sine hypostasi sicut habentem esse. Secundum autem dicit inferens, quod 35. art. 5. per totum, ubi in responsione ad primum dicit haec verba. Nativitas temporalis caret in Christo temporalem filiationem realem, si esse ibi subiectum huiusmodi filiationis capax. Etc. ex hoc autem, quod haec humanitas & hic homo, sic differunt, quod illa secundum rem neque actus essendi neque filiationis realis est capax nisi ratione huius hominis, ut per se primo subiectum utriusque, oportet dicere quod aliqua realis differentia sit inter hanc humanitatem & hunc hominem, ita quod aliquid reale includat hic homo, quod non includit haec humanitas: qua realitate hic homo habet quod sit subiectum tam actus essendi, quam filiationis realis, cuiusque realitatis defectu haec humanitas deficiat ab hoc quod est esse subiectum per se primo actus essendi, & filiationis temporalis. Nam haec differentia in rerum natura est, & secundum constitutum per se primo subiecti filiationis realis sine actus essendi. Et propterea non potest re luti ad differentiam secundum modos intelligendi, aut significandi, nec ad differentiam secundum extra connotata, quae cumque sint illa, quoniam haec differentia praehinc omnia extrinseca & modos intellegendi & significandi, haec ad differentiam, penes negationes: quoniam negatio non est constitutum subiecti entitatis realis, quamvis sit concomitans & circumloquens constitutum illud, quandoque: quoniam subiectum entitatis realis ut sit, primum ens reale esse in se sufficit: negatio enim cum nihil formaliter sit, non dat formaliter alicuius esse capax entitatis realis, sed si haec humanitas & hic homo ita se habent, quod huic humanitati in rerum natura repugnet esse per se primo subiectum harum extrinsecarum entitatum realium, scilicet actus essendi vel filiationis, & huic homini conveniat, oportet aliquid positivum reale claudi in hoc homine, quod non clauditur in hac humanitate, quo fiat per se primo subiectum huius rei, cuius illa non est capax. Haec ratio ut leitur concludere intellectum bene dispositum stantibus fundamentis: de quibus scito, quod quamvis Thomista aliqui videantur negare fundamentum hoc, quantum ad per se primo subiectum actus essendi, quorum phantasia in questio. 17. ostenditur aliena a doctrina auctoris, nullus tamen inficiari potest, fundamentum

A hoc esse D. Thomae, quo ad se primo subiectum filiationis realis. Et hoc sufficit efficaciter huius rationis: quoniam tota vis rationis consistit in hoc, quod constitutum rei in hoc quod est esse per se primo subiectum entitatis realis, oportet esse realitatem aliquam: sed hic homo in hoc differre ab hac humanitate, quod claudit in se aliquid quo est per se primo subiectum ali cuius entitatis realis repugnantis huic humanitati, ergo claudit in se realitatem constitutivam in esse, quo differre ab hac humanitate: sed non differre nisi in esse personali, quo hic homo est hypostasis sine persona, haec humanitas non, ergo personalitas huius hominis addit aliquam realitatem intrinsecam constitutivam personae humanae, supra hanc humanitatem. Haec ratio non nisi ad manifestandum quid sentiat auctor de differentia inter suppositum & naturam allata est, apud alios namque scio non valere: quia ponunt in Christo non solum plura esse, sed etiam novam filiationem realem. Et hoc ipsum magis attestatur, quod sententia auctoris est quae dicta est: quoniam consequenter loquendo, ponentes personam non constitutivam intrinsecam aliquo positivo supra hanc naturam, consequenter ex negatione personalitatis humanae nihil reale debent auferre ab homine Christo, quod est in alijs: quia nihil reale convenit hominibus ratione negationis, aut huiusmodi. Et per oppositum tollentes aliquam realitatem a Christo homine, propterea quia aliqua realitas est persona & aliqua natura, debent consequenter loquendo dicere, quod personalitas aliquam realitatem constitutivam intrinsecam persone, ut distinguitur ab hac natura, dicit, quae in Christo non fuit, & ad cuius impeditionem secuta est impedio reliquarum realitatum personalium. Consonat autem haec sententia his, quae in precedenti, & hoc articulo dicuntur de corruptione personalitatis, & impedimento eiusdem, & his quae in 4. contra Gen. cap. 43. dicuntur dum asseritur, quod si hypostasis humana non remaneret in ea natura, in qua assumenda a verbo praexistisset, hoc sine corruptione accidere non potuisset: nullum enim singulare desinit esse hoc, quod est nisi per corruptio nem. Haec ille.

¶ 3. Praet. Nihil consumitur, nisi quod est: sed Innocentius tertius dicit in quadam Decret. q. persona Dei consumpsit personam hominis. ergo videtur q. persona

B natura nostra plantavit. Planta vit autem ibi personalitatem. ergo filius Dei assumpsit personam.

C quod est: sed Innocentius tertius dicit in quadam Decret. q. persona Dei consumpsit personam hominis. ergo videtur q. persona

¶ Simpliciter autem & absolute loquendo, monstratur positio ista rationi consentanea, tam secundum ea, quae sunt ex lumine naturali, quam secundum ea, quae sunt ex lumine fidei nota. Rationale siquidem est, ut dupliciter dicta substantia in 5. Meta. scilicet de essentia & de prima substantia: sicut substantia pro essentia est res, cui debetur talis modus essendi, quem circumloquimur per esse per se, hoc est non in alio, sicut accidens est in subiecto: ita substantia pro substantia prima sit res, cui debetur talis modus essendi, quem circumloquimur per esse per se separatim, ita quod repugnet ei esse in alio, ut in quod, sine ut quo in quod, sine ut pars aut quasi pars in toto. Sic enim ponendo quemadmodum substantia pro essentia non ex modo essendi affirmativo, vel negativo constituitur, sed ex constitutiva intrinseca realitate, cui debetur esse tali modo: ita substantia pro hypostasi non actu essendi tali modo, sed ex realitate constitutiva ipsius intrinseca, cui debetur actus essendi tali modo constituitur. Nec tacita a Philosopho huiusmodi realitas, sed expressa est in proprio constituto per ipsam, dum in 7. Metaph. substantia distincta est in substantiam pro hypostasi, & substantiam pro essentia substantiali, & in predicamento substantia prima proprie, principaliter, & maxime substantia dicitur: idem autem significatur per substantiam primam, hypostasim, suppositum, & personam: nisi q. persona in solis rationalibus locum habet, ut patet ex antecedentibus. Accedit ad haec, quod nomen Hypostasis, aut persona, & similiter nomina propria naturarum cum pronomibus, ut hic homo, hic bos, & similiter pronomina demonstrativa personaliter, ut ego, tu, ille, omnes consueverunt significare formaliter substantiam, & non negationem, aut accidens, aut extranea. Si omnes hoc fateamur, cur ad quod rei significata perstruuntur negationem a communi confessione? si & personalitatem negationem esse formaliter dicere licet, cur non statim in sententia tanto probabiliori, quanto magis consona communi confessioni? Theologi quoque ponentes personalitatem in divinis positivam rem, cum ex illa personalitate omnis personalitas in caelo & in terra nominetur, sicut ex illo patre omnis paternitas iuxta Apostoli sententiam, docent nos ad divina personalitatis alicuius imitationem, etiam in creaturis personalitatem positivam rem esse. Amplius dicentes personam verbi in Christo supplere

Terria S. Thomae. D 3 per-

In corp.
Locuti quoniam

Cap. 10. 9.

personam humanam, constat quod non dicunt, quod supplet nihil, negatio autem est nihil formaliter: sed intendunt quod supplet substantiam, quam significat persona humana seu hic homo, non igitur personalitas negatio aut modus significandi aut extraneum quid est, sed substantia, loco cuius in Christo est persona uerbi, que vere est hic homo, & persona humana. Amplius, si natura assumpta a uerbo, deferretur ab eo in suis proprijs naturalibus, esset tunc alia persona uerbi Dei, & alia persona illi uerbi nature humanae, ergo esset tunc alia substantia illiusmet humanitatis: quoniam alia, est relatiuum diuersitatis substantiae, ergo personalitas addit supra illam singularem naturam substantiam intrinsece constitutum formaliter personae in esse personali.

hominis fuerit prius assumpta.
SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in lib. * de fide ad Pet. quod Deus naturam hominis assumpsit, non personam.

RESPON. Dicendum, quod aliquid dicitur assumi ex eo quod aliquid sumitur, unde illud, quod assumitur, oportet

acquiri nouum terminum in genere quantitatis: quoniam ex illa parte, qua continuabatur, quilibet pars proprio termino actu terminatur: de nouo acquirit nouam relationem, quoniam quilibet fit actu totum, ut patet: acquirit esse in actu proprium, cum prius esset in potentia in toto, ut pote pars eius: acquirit noua hypostasis, quoniam quilibet pars est hypostasis, seu prima substantia, cum prius non esset prima substantia, seu primae substantiae pars. Existente siquidem hypostasi una in actu & multis in potentia, conueniens est secundum doctrinam

Ariflor. in 2. de anima, ut sola diuisione fiant duae substantiae in actu, quae prius erant una in actu, & duae in potentia non minus quam in animalibus imperfectis, existente una anima in actu & duabus in potentia, sola diuisione sunt duae animae. Ex modo igitur, quo uidemus multiplicari hypostases, rationi consentaneum apparet, quod terminationem naturae singulari superaddat, quoniam terminorum talis est generatio. Et confirmatur hoc auctoritate D. Tho. ubi supra ad tertium argumentum, si uerbum Dei deponeret assumptam humanitatem, dicens, Separatio dat utriusque partium totalitatem, totalitas enim & completio eorum sonant, eo quod ultima terminatione conueniantur. Et quia uero omnia consonant, & ex quod quid est soluantur omnes difficultates rei, ideo tanto rationabilior haec positio monstratur, quanto omnia consona ostendantur & soluentur difficultates. Ex hoc namque, quod realitas personalitatis est terminus uicimus naturae, patet prima difficultas de identitate & diuersitate eius a natura singulari: est enim quodammodo idem & quodammodo non idem: sicut terminus est terminatio quasi idem, & quasi non idem: est enim aliquid eius, scilicet terminus, & non est illud, ut patet de puncto & linea.

Patet secundo de separabilitate: nam potest natura fieri sine suo termino in actu, non autem e conuerso, sicut potest linea esse sine omni puncto in actu, ut patet de linea circulari: non autem e conuerso, quia implicat punctum esse sine linea, utpote habens & non habens positionem.

Patet tertio de compositione: inter terminationem enim & terminum nulla est compositio: non enim linea compositur ex punctis aut ex linea & puncto: & similiter inter personalitatem, & naturam nulla est compositio, sed se habent ut terminus & terminatum.

Patet quarto, quod non fingimus nouam substantiam ultra materiam, formam, & compositum: quoniam appellatione compositi intelligitur in substantijs materialibus utraque substantia posita in 5. Meta. I. essentia & hypostasis: nam ex materia & forma compositur non solum essentia Sortis (sue communiter sumpta, ut humanitas, seu singulariter, ut haec humanitas) sed etiam ipse Sortes, ut patet. Sed quoniam substantia distincta est in naturam & substantiam primam, & substantia prima inuenitur in solis substantijs completis, siue sint compositae, siue simplices formae, in lucem protulimus quid substantia prima, seu hypostasis formaliter importat in Communem.

Patet quinto sensus uerborum D. Tho. cum dixit pluries, quod personalitas corrumperetur, si uerbum assumpsisset angelum, aut hominem praexistentem: corrupti enim non est nisi entium, nihil enim moritur nisi uiuens: & similiter nihil corrumpitur nisi ens. Et cum dicit, quod persona uerbi in peduit, ne humanitas illa haberet suam propriam personalitatem, quod Innocentius locauit consumptionem personae, non enim impedita est a nihilo, negationes autem omnes formaliter sunt nihil, sed ab aliquo: similiter persona uerbi non consumpsit nihil, sed aliquid: quod enim nihil est, consumpsibile non est.

Patet sexto sensus doctrine Aug. & tenent e Ecclesiae cum dicitur, quod persona uerbi assumpsit naturam, & non personam: si enim persona negationem addit formaliter, dicendo, non assumpsit personam, actum est, non assumpsit nihil.

Patet & septimo solutio obiectionum Scot. enim in 3. sent. d. 1. q. 1. arguit contra hanc positionem quadrupliciter. Primo, quia tunc esset aliqua entitas positiua in natura humana, quae esset inassumibilis a uerbo, hoc est inconueniens, tum quia secundum Damasc. quod est inassumibile, est incurabilis: tum quia omnis natura positiua creaturae a qua est in potentia obedientialiter respectu personae diuinae. Secundo, quia sequeretur, quod hominibus assumpta a uerbo, carerent illa entitate positiua: quae tamen ponitur ultima, & quasi actualissima & determinatissima in natura tali: & sic non esset homo uinoco.

Patet tertio de compositione: inter terminationem enim & terminum nulla est compositio: non enim linea compositur ex punctis aut ex linea & puncto: & similiter inter personalitatem, & naturam nulla est compositio, sed se habent ut terminus & terminatum.

Patet quarto, quod non fingimus nouam substantiam ultra materiam, formam, & compositum: quoniam appellatione compositi intelligitur in substantijs materialibus utraque substantia posita in 5. Meta. I. essentia & hypostasis: nam ex materia & forma compositur non solum essentia Sortis (sue communiter sumpta, ut humanitas, seu singulariter, ut haec humanitas) sed etiam ipse Sortes, ut patet. Sed quoniam substantia distincta est in naturam & substantiam primam, & substantia prima inuenitur in solis substantijs completis, siue sint compositae, siue simplices formae, in lucem protulimus quid substantia prima, seu hypostasis formaliter importat in Communem.

Patet quinto sensus uerborum D. Tho. cum dixit pluries, quod personalitas corrumperetur, si uerbum assumpsisset angelum, aut hominem praexistentem: corrupti enim non est nisi entium, nihil enim moritur nisi uiuens: & similiter nihil corrumpitur nisi ens. Et cum dicit, quod persona uerbi in peduit, ne humanitas illa haberet suam propriam personalitatem, quod Innocentius locauit consumptionem personae, non enim impedita est a nihilo, negationes autem omnes formaliter sunt nihil, sed ab aliquo: similiter persona uerbi non consumpsit nihil, sed aliquid: quod enim nihil est, consumpsibile non est.

Patet sexto sensus doctrine Aug. & tenent e Ecclesiae cum dicitur, quod persona uerbi assumpsit naturam, & non personam: si enim persona negationem addit formaliter, dicendo, non assumpsit personam, actum est, non assumpsit nihil.

Patet & septimo solutio obiectionum Scot. enim in 3. sent. d. 1. q. 1. arguit contra hanc positionem quadrupliciter. Primo, quia tunc esset aliqua entitas positiua in natura humana, quae esset inassumibilis a uerbo, hoc est inconueniens, tum quia secundum Damasc. quod est inassumibile, est incurabilis: tum quia omnis natura positiua creaturae a qua est in potentia obedientialiter respectu personae diuinae. Secundo, quia sequeretur, quod hominibus assumpta a uerbo, carerent illa entitate positiua: quae tamen ponitur ultima, & quasi actualissima & determinatissima in natura tali: & sic non esset homo uinoco.

Patet tertio de compositione: inter terminationem enim & terminum nulla est compositio: non enim linea compositur ex punctis aut ex linea & puncto: & similiter inter personalitatem, & naturam nulla est compositio, sed se habent ut terminus & terminatum.

Patet quarto, quod non fingimus nouam substantiam ultra materiam, formam, & compositum: quoniam appellatione compositi intelligitur in substantijs materialibus utraque substantia posita in 5. Meta. I. essentia & hypostasis: nam ex materia & forma compositur non solum essentia Sortis (sue communiter sumpta, ut humanitas, seu singulariter, ut haec humanitas) sed etiam ipse Sortes, ut patet. Sed quoniam substantia distincta est in naturam & substantiam primam, & substantia prima inuenitur in solis substantijs completis, siue sint compositae, siue simplices formae, in lucem protulimus quid substantia prima, seu hypostasis formaliter importat in Communem.

Patet quinto sensus uerborum D. Tho. cum dixit pluries, quod personalitas corrumperetur, si uerbum assumpsisset angelum, aut hominem praexistentem: corrupti enim non est nisi entium, nihil enim moritur nisi uiuens: & similiter nihil corrumpitur nisi ens. Et cum dicit, quod persona uerbi in peduit, ne humanitas illa haberet suam propriam personalitatem, quod Innocentius locauit consumptionem personae, non enim impedita est a nihilo, negationes autem omnes formaliter sunt nihil, sed ab aliquo: similiter persona uerbi non consumpsit nihil, sed aliquid: quod enim nihil est, consumpsibile non est.

Patet sexto sensus doctrine Aug. & tenent e Ecclesiae cum dicitur, quod persona uerbi assumpsit naturam, & non personam: si enim persona negationem addit formaliter, dicendo, non assumpsit personam, actum est, non assumpsit nihil.

Et si reputatur non inconueniens, quod careat illa, arguo quod ista natura non posset dimitti sibi, quin oporteret sibi dari nouam realitatem, uel remanere non personam. Tertio, quia sequitur, quod ista natura non posset dimitti uel esse personam: quia talis realitas non est realitas naturae, nec potest contineri per identitatem in aliqua natura, quae non est eadem sibi. Quarto sequeretur, quod natura intellectualis posset fieri actu existens, & in nulla persona. Patet sequela: quia natura, quae assumitur, est prior seipsa, uel est subrealitate personalitatis, quae non est eadem realiter, aut formaliter naturae: & tunc si non assumeretur, sed relinqueretur sibi, non esset persona personalis a se creata, uel increata. Deinde arguit Aureolus apud Capreolum in 3. sentent. dist. 5. questio. 3. Primo, ex auctoritate Damasceni assumpsit uerbum quicquid in natura nostra plantata. Et si dicatur, quod assumptum totum, quod pertinet ad naturam: non totum, quod pertinet ad suppositum, contra: Terminus humanitatis est aliquid humanitatis, ergo assumpsit etiam terminum humanitatis. Antecedens probatur, quia punctum est aliquid lineae. Secundo, si terminatio & personalitas est alia realitas, ergo ens, ergo quidditas, & quid, ut patet 7. Meta. ergo natura aliqua: ergo est assumptibilis a uerbo. Et confirmatur: quia si distinguitur realiter a natura, posset Deus ipsam separare realiter, & separadim assumere. Tertio, quia ex hoc sequuntur multa inconuenientia. Primum est, quod uerbum non posset supplere uicem illius termini, cui sit quid subsistens, & non solum terminus. Secundum, quod uerbum non esset homo: quia terminatio illa si poneretur, non esset homo. Tertium, quod angelus non posset assumi a uerbo, cum in eo non differat quod quid est ab eo, cuius est, secundum Philolophum. Quartum est, quod prima substantia non haberet rationem primae substantiae per essentiam, sed per istam realitatem, & sic secunda substantia esset magis substantia: quia prima, inquam prima, non esset substantia. Quintum est, quod nulla res subsisteret per se, sed per aliud: sicut corpus non terminatur per se, sed per substantiam: & tamen conceditur, quod substantia subsistit per se. Sextum est, quod natura haberet magis rationem suppositi: quoniam natura subsistat realiter personalitatis. Septimum est, quod suppositum esset quarta substantia ex tribus constituta, scilicet materia, forma, & illa realitate. Cum igitur ista sint absona, non potest illa positio poni.

Ad primum Scoti dicitur nullum inconueniens esse, quod aliqua realitas creata sit inassumptibilis. Pro cuius clara resolutione distinguendum est, quod sicut substantia dicitur dupliciter, scilicet de hypostasi, & de natura, ita entitas, seu realitas dicitur dupliciter, scilicet de realitate hypostatica seu personalis, & de realitate naturali hoc est spectante ad naturam, ut natura distinguitur contra hypostasim, & contra. Et quoniam secundum Damascenum, in Christo naturalia duplicantur, quia duas habet Christus naturas diuinas scilicet, & humanam, personalia autem non multiplicantur, sed in unitate sistant, quia unica tantum est in Christo persona, scilicet hypostasis uerbi, ideo in Christo, sequendo Damasceni doctrinam, immo ecclesiae sententiam, si consueuerit loqui debemus, quicquid spectat ad naturam humanam, ut distinguitur contra hypostasim humanam, & assumptum est & assumptibile fuit: quicquid autem spectat ad personalitatem humanam, ut distinguitur contra naturam humanam, non est assumptibile, non est assumptum, non fuit nec est in Christo. Et sub membro hoc continentur multae entitates, reales, quamuis diuersimode, scilicet personalitas actus essendi, & filiatio realis temporalis, ut infra huius patet locis: & ideo nihil horum est assumptibile, diuersimode tamen: quia personalitati repugnat contradictorie assumi, actui uero essendi repugnat secundum ordinem rerum, ut infra q. 17. patet. Et omnes auctoritates sonantes aliquam integritatem, aut uniuersalitatem assumptoris, uel assumptibilium intelligenda sunt in genere naturalium, ut distinguuntur contra personalia.

Et propterea cum primo obiicit Scotus, quia quod est inassumptibile, est incurabile, intelligitur sic. Quod inter naturalia est inassumptibile, est incurabile. Et probatur glossa ex ipsius Damasceni doctrina, ponentis personalia non esse assumptia. Ad secundam eiusdem probationem negatur illa pro-

positio. Quilibet creata entitas est aequae in potentia obedientiae ad assumptionem: quoniam alicui creatae rei repugnat assumi: unde in litera dicitur, quod oporteret personalitatem contrumipi, si natura angelica, uel humana praesens assumeretur.

Ad secundum Scoti conceditur, quod in Christo non est realitas creatae personalitatis: sed falsum est,

quod ista realitas sit actualissima, cum sit constitutiva subiecti actus essendi. Et similiter falsum est, quod sit determinatissima, immo non est determinata, sed terminus: terminus enim non est terminatus, sicut nec albedo est alba. Adiuncta autem sequela, quod Christus non esset homo uniuoce, nihil ualeat, ut diuus Thom. docet: quia uniuocatio in nomine hominis attenditur, secundum naturam humanam rationem, & non secundum personalitatem: ratio autem naturae humanae eadem omnino est in Christo, & aliis hominibus, quamuis personalitas sit diuersa. Et cum contra concessum defectum realitatis personalis creatae in Christo arguitur, quia sequeretur quod sibi dimittit humanitati assumptae oporteret nouam dari realitatem, respondetur, quod oporteret nouam realitatem adesse, sed non de nouo per aliquam nouam actionem dari: sola enim separatio (ut auctor dixit) dat complementum, sublato impedimento illius perfectionis: sicut sublato impedimento, graue descendit deorsum. Iam enim patet ex litera praesenti, quod persona diuina assumendo impedit naturam assumptam a propria personalitate.

Ad tertium Scoti negatur sequela, nec probatio allata probat illam: quia concessio, quod talis realitas, nec est natura, nec per identitatem continetur in natura, negatur sequela, & dicitur, quod talis ex natura separata a uerbo, habetur: est enim separatio reductiua de potentia ad actum illorum, quae conuincit impedienda: (ut patet in continuis) huiusmodi autem realitas continetur in natura quasi in potentia, pro quantum natura est terminabilis ex se tali realitate, non ut actu, sed ut termino proprio.

Ad quartum dicitur, quod si est sermo de potentia naturali, negatur sequela, quae non probatur: quia si humanitas non assumitur, personaretur propria personalitate: non enim omne prius potest naturaliter fieri sine posteriori. Si uero sit sermo de potentia diuina, faceret nullam me uidere impossibilitatis rationem, quare non possit Deus naturam abique omni personalitate conseruare, cum actu tamen essendi miraculose conseruante abique personalitate, quae est proprium illius subiectum secundum naturam ordinem, cui diuina non est alligata potentia. Et scito quod sicut cum de integritate, & perfectione ac non defectu hominis in Christo est sermo, intelligitur quo ad naturalia, ut distinguuntur contra personalia, testante etiam Athanasio, Perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens, ubi expresse perfectionem hominis in Christo, in consistere ex anima rationali, & humana carne posuit: clarum est autem perfectio nihil deesse, nihil ergo deesse perfecto homini Christo asseritur, si ex anima rationali, & humana carne constare dicitur, cum qua perfectione liquet stare defectum personalitatis, quicquid sit illa: na quando est sermo de nouitate, aut acquisitione seu acquisitionibus per humanitatem assumptam, si sibi dimitteretur, & dicitur nihil noui acquiri aut aduenire, sed per seipsam subsistere, in elligitur de his, quae non ex ipsa separatione consequuntur, & quod dimissa sibi per seipsam dimissam subsisteret, in quo clauditur id, quod ex separatione datur seu consequitur in ipsa natura: negatio enim & exclusio & exceptio non cadunt super concomitantibus ipsam separationem, quae ponitur. Constat autem ex dictis ab Auctore, quod separatio dat totalitatem seu complementum, quae seu quo hypostasis differt a natura, & quod natura assumpta impedita est a propria personalitate, quae ad ipsam consequeretur separatam: quoniam cessaret unio, quae impeditur. Et si ad has duas glossas te resolueris, perspicies omnia soluta, clara & consona.

Ad Aureoli primum, respondetur primo, quod quicquid in natura plantatum est, assumpsit uerbum, in natura: dixit Damasc. non in persona: ueruntamen quia personalitas plantata est in natura, ad quam sequeretur, si non esset impedita per assumptionem, dicitur secundo, quod hi, quicquid, distribuit pro plantatis in natura, ita quod contentant sibi, ut distinguitur contra personam. Et si contra hoc applicetur instantia, allata scilicet, terminus humanitatis est aliquid humanitatis, respondetur, quod terminus ultimus de quo solo est sermo, sit aliquid humanitatis.

Tertia S. Thomae. D 4. tati.

tatis, potest dupliciter intelligi. Primo, quod ita sit aliquid humanitatis distincte contra personam, quod conveniat sibi absque personalitate, & sic negatur: quia implicat duo contradictoria simul, quoniam est constitutus personalitatis. Alio modo, quod sit aliquid humanitatis totaliter completa, & hoc est verum, quia est terminus, & ultra hoc est aliquid in potentia ipsius humanitatis, quae secundum se est terminabilis termino proprio.

¶ Ad secundum negatur, proprie loquendo, prima sequela: quoniam huiusmodi entitates & realitates constitutivae non sunt ipsa entia: quae sunt, sed sunt, quibus alia qua sunt: hoc enim modo actus essendi, & univ ersaliter constitutiva entium entia dicuntur. Vnde secunda sequela nihil valet, nec habetur 7. Meta. Ad confirmationem negatur illa conditionalis, si distinguuntur realiter, possunt separari, & separatim assumi: quoniam non omnia distincta realiter sunt separabilia, salvis utriusque.

¶ Ad tertium negatur sequela multorum inconuenientium, & ad primum inconueniens negatur sequela: probatio autem & assumit falsum, & est pro nobis. Assumit quidem falsum, dicendo, quod verbum non est terminatio: quoniam verbum est sua personalitas, quae est ultima terminatio naturae divinae, sicut personalitas humana est terminatio naturae humanae, salua semper differentia, quae subintelligitur inter diuina & creata. Est autem pro nobis: quia ex hoc quod verbum est terminatio subsistens, sequitur quod potest supplere vices terminationis creatae, quae non est suum terminatum, utpote praehabens quicquid est in huiusmodi creatis terminationibus. Ad secundum inconueniens similiter negatur sequela, nec probatur per hoc, quia terminatio illa non est homo, quia non oportet quod terminatio illa sit homo: sed quod constitutum per terminationem illam sit homo, quod est verum: quia persona humana, quae constituitur illa terminatione, est homo. Et patet nullitas huiusmodi arguendi ex differentijs, ex hoc enim quod rationalitas non est animal, non sequitur, ergo constitutum per rationalitatem, non est animal. Ad tertium inconueniens negatur similiter sequela: quoniam in angelis est non distinguitur natura ab hac natura (quoniam seipsa est haec, & hoc intendit Philosophus) distinguitur tamen natura a persona, de qua distinctio quae in distinctione Philosophus nihil dixit. Philosophus enim, indistincte utitur nomine indiuidui & hypostasis, & solum pertractat de distinctione quidditatis & eius, cuius est, secundum principia naturae & indiuiduationis. Nec mirum, cum etiam auctor in 1. par. q. 3. ita indistincte & tractet & decidat quaestionem de distinctione naturae & supposito: puto autem in causa fuisse, quod utique hodie non fuissent excitata ingenia humana ad perscrutandas subtilitates inter personam & indiuiduam naturam, nisi mysterium Trinitatis & incarnationis reuelatum ad hoc inuitalset. Ad quartum dicitur, exponendo sensum propositionis, substantia prima est prima substantia per essentiam, quoniam potest dupliciter intelligi, primo per essentiam completam, & sic est uersissima, & sequitur ex positione nostra: alio modo, per essentiam absque termino proprio, & sic est falsa, quia non sufficit ad rationem primae substantiae esse sine termino. Nec est uerum, quod prima substantia non sit substantia in quantum prima, sicut non est uerum quod homo, in quantum homo, non est animal, quamuis nec rationalitas sit animal, nec personalitas sit ipsa substantia. Ad quintum negatur sequela: quoniam substantia dicit subsistere per se: quia per suam essentiam completam seu terminatam subsistit: sed uerum est, quod sequitur, quod substantia interminata seu incompleta non per se subsistat, sed oportet quod sit terminata proprio termino. Nec subsistere per proprium terminum distinguitur contra subsistere per se, quoniam proprius terminus aliquid sui est (sicut lineam terminari per punctum, & corpus per superficiem distinguitur contra terminari per se) quoniam non sic est aliud terminus proprius, quin sit aliquid terminati: corpus enim de genere quantitatis non est aliter terminabile, quam per superficiem propriam. Ad sextum negatur sequela, & probatur assumptum falsum: quoniam terminatum non subsistat termino: aliud est enim subesse alicui, & aliud terminari per illud: natura autem terminatur per personalitatem, sicut linea terminatur puncto. Ad septimum negatur, proprie loquendo, sequela: quoniam terminus non componit cum terminato: sed bene sequitur, quod ultra substantiam pro essentia, quae resoluatur in materiam & formam, & ponit substantiam compositam etiam singularem, inuenitur aliter, substantia pro hypostasi simplex uel composita, quae quia nihil addit supra singularem essentiam nisi terminum, non ponitur numerum cum

illa, & suis partibus. Et hanc distinctionem iam accepimus ab Aristotele in 5. Metaph.

¶ Restat nunc satisfacere obiectioni in oppositum in principio allatae ex uerbis auctoris in responsione ad secundum eiusdem articuli, & dicendum est, quod si subtiliter inspicuntur, licet supponitur defectum propriae personalitatis in humanitate assumpta. Et causam reddit non defectum alicuius (quod pertinet ad perfectionem naturae, ut distinguitur contra personam) sed additionem alicuius, quod est supra naturam, scilicet personalitatis diuinae. Vbi clare patet secundum planum litterae sensum, quod defectus personalitatis supponitur, & causa illius defectus redditur, & non dicitur simpliciter nihil deficere, sed nihil deficere spectans ad perfectionem naturae, cuius oppositum non diximus: sed hoc expostuimus ex ipso, quod intelligitur de natura, ut distinguitur contra hypostasim, ut clarius etiam patet hic in responsione ad tertium, cum dicitur quod natura, quae assumitur, impeditur a propria personalitate. aliquid ergo illi deficit non pertinet ad perfectionem naturae, sed ad personam, quae impeditur.

¶ In eodem articulo in responsione ad tertium, circa illud, persona diuina sua unione impeditur, ne humana natura propriam personalitatem haberet, dubium primo occurrit, An humana natura in Christo inclinetur ad propriam personalitatem. Et est ratio dubii: quia quod inclinetur, apparere ex hoc quod impeditur ab illa: nihil enim impeditur nisi ab eo, in quod tendit: quod uero non inclinetur, apparet ex hoc: quia si inclinaretur naturaliter in propriam personalitatem, quiesceret uiolenter in aliena persona, qualis est persona diuina, nullum autem uiolentum perpetuum.

¶ Dubium secundo occurrit, quo pacto uerificatur, quod persona diuina impeditur naturam humanam a propria personalitate, obicium quippe ualde est: quia non apparet quomodo personalitas humana nata est consequi ad naturam humanam, aut fluere ab illa, cum non ponatur in natura humana cautelitas aliqua respectu personalitatis.

¶ Ad primum dubium dicunt quidam, quod humanitas Christi habet naturalem inclinationem ad propriam personam, probantque hoc quadrupliciter. Primo, quia natura carnis aliquo sibi debito solo diuino miraculo, naturaliter inclinatur in illud: sicut ignis carens actu comburendi pueros, Dan. 3. naturaliter inclinabatur ad comburendum. Secundo, quia humanitas Christi est eiusdem conditionis quantum ad naturales potentias & habitus, cum ceteris humanitatibus: sed reliquae naturaliter inclinatur in proprias hypostases, ergo. Tertio, quia sicut accidens quantumcumque separatum habet semper apertitudinem naturalem ad inherendum, ita essentia substantia habet semper apertitudinem naturalem ad per se existendum. Et tenet sequela: quia sic definitur substantia, quod est res per se existens. Quarto, quia magis inseparabiliter, & per se consequitur naturam substantiae propriae suppositio, qua non potest nisi miraculose carere, quam potentiam naturalem, puta intellectum, proprius actus: sed potentia naturalis quantumcumque careat actu, semper naturaliter inclinatur in actum ergo. Sed haec opinio intellecta, ut sonat, falsa est, & aliter dicendum est, distinguendo, quod humanitas Christi potest considerari & iudicari dupliciter: primo secundum se, hoc est abstrahendo a personalitate diuina, cui actu iuncta est, & sic uerum est, quod habet naturalem inclinationem ad propriam personalitatem, sicut reliquae humanitates secundum se sumptae, cum sint eiusdem rationis. Et hinc prouenit, quod si separaretur a uerbo, quod propriam personalitatem haberet: quoniam ipsa separatio in se eo ferret id, quod sibi in abstractione considerata natum est conuenire. Nec est opus probare, quod humanitas secundum se naturaliter inclinatur ad propriam personalitatem: quoniam hoc est per se notum ex eo, quod naturaliter quaelibet humanitas inuenitur propria personalitate personata, excepta Christi humanitate ex maximo miraculo. Constat autem ex 2. phy. quod unumquodque sicut naturaliter agit, ita aptum natum est agi. Et ex hac conclusione per se nota, humanitas quaelibet secundum se inclinatur naturaliter in propriam personalitatem, potes arguere, quod personalitas non solum negationem, sed posituum addat naturae, ad quod concomitatu negatio: quoniam nulla naturalis habitus est per se primo ad negationem, sed ad posituum, cui quandoque annexitur negatio: quia naturalis inclinatio est per se primo ad aliquid, & non ad nihil formaliter: negatio autem nihil formaliter est. Nec est uera responsio eorum ad hoc, dicendo quod corpora naturalia, quae naturaliter pos-

¶ Sunt non esse, habent inclinationem ad non esse, & quod aer ex sua diaphaneitate est naturaliter habilis, ut sit tenebrosus: quoniam corpora naturalia ideo possunt non esse, quia materia eorum appetit per se primo aliud esse, cui annexa est negatio praesentis corporis, & similiter diaphaneitas est per se primo ad lumen, cum lumen sit a ius diaphani, & non est ad negationem luminis, nisi per acci. i. quia scilicet deest illi propria perfectio. scilicet lumen, Nihil autem horum potest dici de habilitate naturae ad personalitatem propriam, si ponitur negatio: quia per se primo ponitur ad negationem, cum ad nihil aliud sit, quam ad negationem, quae ponitur personalitas. Alio autem modo consideratur, & iudicatur humanitas Christi, ut est, hoc est ut de facto est unita personae divinae: & sic iudicanda est secundum id quod sortita est ex unione ad divinam personam. Et sic dicendum est, quod non inclinatur ad propriam personalitatem habendam, quia regulare est, ut potentia naturalis ad aliquid, si perficiatur per aliud perfectius sic, quod continetur quicquid est in illo, ad quod naturaliter inclinatur, non inclinatur amplius in illud, utpote iam satius appetit suo naturali ex perfectiori concinente etiam illud, ad quod naturaliter tendebat. neque enim minus est satius appetitus ex acquisitione illius perfectioris, quam fuisse satius ex acquisitione illius imperfectioris, ad quod tendebat: sed si acquisisset illud imperfectius, iam fuisset expletus appetitus ne amplius appeteret, sed quiesceret in illo, absque alterius appetitu, ergo si ponitur quod acquiserit id, in quo continetur quicquid in alio est, quiescit in illo absque alterius appetitu. Sic autem est in proposito, v. e. d. pot. n. t. & actu, prout locum habere possunt inter terminabile: & terminum, quoniam persona divina continet excellenter in se etiam in terminando, quicquid habet personalitas creata, cum sit in se finita, & in essendo, & in terminando. Et propterea humanitas Christi assumpta ad personalitatem divinam, totum appetitum personalitatis est pluriquam satiatum ac consummatum habet & consequenter quiescit absque appetitu quocumque alterius personalitatis: sicut si materia alicuius generabilis haberet unam formam continentem quicquid in qualibet forma generabilium esse potest, quiesceret in illa, ita quod nullam aliam appeteret, quamvis secundum se, hoc est abstrahendo ab illa forma considerata, naturaliter inclinaretur ad propriam formam generalem. Et quoniam humanitas Christi differenter consideratur in assumptione, & iam assumpta: quia in assumptione consideratur secundum se, quia quod assumitur, praetelligitur assumptioni: iam autem assumpta iudicatur secundum quod est unita personae divinae, ideo caute loquendo, dicendum est quod persona divina impeditur naturam humanam a propria personalitate, & non est dicendum, quod persona divina impedit humanitatem a propria personalitate. Per impedimentum enim in praeterito dicitur naturalis inclinatio humanitatis, secundum se: per negationem autem impedimenti in praesenti, denotatur consummatio omnis appetitus personalitatis in illa natura. Et propterea patet, quod impeditio praeterita, quia annexa est actioni consummaturae excellentius illius appetitus, non inducit violentiam in actione, aut passione, aut quiete sequente, cum etiam passum conferat unum obedientiae humani modi actioni, quam significat assumptio, & propterea in littera dicitur in praeterito, quod impeditur, & non dicitur quod quod impedit.

¶ Ad rationes autem alterius opinionis respondendo dicitur, quod magni refert loqui de humanitate solummodo suspensa per divinam potentiam a sua personalitate (ut si Deus humanitatem aliquam sine ulla personalitate faceret) & loqui de humanitate terminata per personalitatem divinam, & carentem propria natura de humanitate primo modo, verum est, quod naturaliter inclinatur ad suam personalitatem, & hoc tantum probat argumentum loquens tantum de carente sibi debito per divinum miraculum, de humanitate vero secundo modo, falsum est quod inclinatur in propriam personalitatem: quia appetitus eius quiescit in personalitate divina. Et quia huiusmodi humanitas non est tantum carens propria personalitate, sed terminata ac satiat aliena, tale ideo argumentum non habet in ea locum.

¶ Ad secundum dicitur, quod humanitas Christi quo ad naturales potentias & habilitates humanae naturae secundum se, est eundem rationis cum alijs: sed quo ad terminacionem & facultatem suae personalitatis, est alterius rationis ab alijs: quia

A terminatur & satiat ut aliena divinaque personalitate: personae resque propriis personalitatibus terminantur & satiantur.

¶ Ad tertium dicitur quod requiritur de per se esse: quoniam esse per se dupliciter sumitur. scilicet et distinguuntur contra esse in alio, ut accidens est in subiecto, & de tali verum est, quod ita

haberet: & pro tanto dicitur persona consumpsisse personam, licet improprie, quia persona divina sua unione impeditur, ne humana natura propriam personalitatem haberet.

se habet ad substantiam, sicut inesse ad accidens: alio modo sumitur, ut distinguitur contra esse in alio ut in quod, & sic non definit, substantiam, nec conuenit si substantia, nisi ratione hypostasis, cui per se primo conuenit. Et ideo non

B est mirum si humanitas Christi ex unione ad divinam personam consummatam habens appetitum personalitatis, nec actu nec aptitudinem naturalem, nisi cum illa adiectione secundum se, inclinatur ad propriam personalitatem: patet enim iam non esse simile de ipsa & de accidente separato: deus est simile de humanitate suspensa ab omni personalitate, si suspendi intelligatur per miraculum, aut per conditionalem.

¶ Ad quartum dicitur sicut ad primum, quod aliud est loqui de inclinatione naturali privata vel carente actu, vel termino, & aliud de eadem consummata per actum, vel terminum eminenter continentem actum, vel terminum proprium: & ideo privata, vel carente proprio termino, vel actu quoniam in prima semper restat naturalis aptitudo ad proprium, in secunda non, propter rationem dictam. Et ideo si intellectus poneretur consummari actu quo super naturali eminenter continente actum proprium, non inclinaretur amplius in proprium.

C ¶ Ad secundum dubium dicitur, quod, ut Auctor superius dixit in quaest. 1. artic. 1. ad secundum, ex anima & corpore constituitur in unoquoque nostrum duplex unitas, natura scilicet, & persona, natura quidem est in se ex materia, & forma ut formaliter illam perficit, compositur natura una, composita: persona vero, in quantum est unus aliquis subsistens in se, & anima. Vbi primo vide, quod quia ens & unum conueniunt, ac per hoc ubi est duplex unitas, ibi est duplex entitas, quoniam unitas supra entitatem solam indiuisionem adhat & propterea dicendo, quod ex anima & corpore constituitur duplex unitas, natura & persona, dicitur est quod constituitur duplex entitas, natura scilicet, & persona. Et hinc habes, quod opinio ante dicta de personalitate, consonat doctrinae Auctoris. Vide secundum, quod unitas ac entitas personae non excluditur a causalitate naturae, dum dicitur, quod ex principijs naturae constituitur ex anima & corpore. Et ideo utendum occurrit regula communium Deo & creaturis, puta esse sapientia, scientia, & huiusmodi, quae dicimus transferri in Deum formaliter, sublatu eo quod imperfectionis est in creaturis, ita quod licet in creaturis personare, & personari non nihil causalitatis habeat annexum, formaliter tamen (ut superius de eo communiter diximus) sine causalitate comparari ad naturam, sublato omni eo quod imperfectionis est, ut in diuinis inuenitur, nullam causalitatem includit: & sic interuenit in mysterio incarnationis, quod secundum nullam causalitatem dicitur esse inter personam, & naturam humanam, alioquin communis esset toti Trinitatis. Veruntamen natura seu naturae principia non ita causant personalitatem, ut interueniat media actio: sed per modum naturalis sequelae personalitatis adest natura, non sicut propria passio naturaliter consequitur subiectum iam constitutum: quoniam non ea ratione personalitas adest, quasi quod data forma, dentur consequentia ad formam: sed sicut perfectio seu complementum effectus, naturaliter sequitur effectum cuius est complementum: natura siquidem ut prior causalitate, incompleta est quae ad ultimum sui complementum, ut Auctor dixit & ut personatur, ultimum complementum assequitur. Quo fit, ut actio, quae fit hic homo, inchoata & deducta usque ad terminum inclusive sit, quando fit natura personata, quam significat hic homo seu Sortes: quando uero fit aut consideratur ut inchoata, & deducta est usque ad naturam hanc, abstrahendo a persona igne, inchoata est, quoniam est usque ad terminum exclusive. Modus ergo quo personalitas sequitur naturam vel naturae principia, est quo terminus actionis & rei facta, naturaliter adest in fine actionis rei facta, nisi ad hoc impedimentum, impediuntur enim inchoatis substantijs principia naturae, constituta iam natura a constitutione sui termini, ut ex littera habetur praesentis articuli iuncta littera allata ex q. 2. & similiter in substantijs angelicis natura ipsa, quae fit, impeditur in suo fieri a consecutione sui termini. Et propterea sublato impedimento non oportet querere aliam causam donauit: complementum enim ipsa natura secundum se habet in se sufficientem consecutionem sui termini.

¶ Super

Super Quaestione quarta Articulum tertium.

Tertius tertij articuli directe querit de homine, ut distinguitur contra naturam humanam.

In corpore articuli duo fiunt: primo respondetur quaestio negatiue, secundo excluditur error contrarius. Conclusio responsiua est, Non est proprie dictum, quod filius Dei assumpsit hominem.

ARTICVLVS III.

Utrum persona diuina assumpserit hominem.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod persona diuina assumpserit hominem. Dicitur enim in Plalm. 64. Beatus, quem elegisti & assumpsisti, quod glossa exponit de Christo. Et Augustinus dicit in lib. 7 de Agone Christiano, quod filius Dei hominem assumpsit, & in illo humana perpeffus est.

2 Præter. Hoc nomen, homo, significat naturam humanam: sed filius Dei assumpsit humanam naturam, ergo assumpsit hominem.

3 Præter. Filius Dei est homo: sed non est homo, quem non assumpsit: quia sic esset paritate Petrus, uel quilibet alius homo, ergo est homo, quem assumpsit.

SED CONTRA est auctoritas Felicis Papæ & martyris, quæ introducit in Ephesina synodo. Credimus in dominum nostrum Iesum Christum de uirgine Maria natum: quia ipse est Dei sempiternus filius & uerbū, & non homo a Deo assumptus, ut alter sit præter ipsum.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, illud quod assumitur, non est terminus assumptionis, sed assumptioni præintelligitur. Dictum est autem, quod indiuiduum, in quo assumitur humana natura, non est aliud quam diuina persona, quæ est terminus assumptionis. Hoc autem nomen homo, significat humanam naturam, prout nata est in supposito esse: quia, ut dicit Damascus, sicut hoc nomen Deus significat eum, qui habet diuinam naturam, ita hoc nomen homo significat eum, qui habet naturam humanam: & ideo non est proprie dictum, quod filius Dei as-

sumptum, ideo in litera dicitur, quod sicut non potest dici suppositum assumptum, ita non potest dici homo assumptus.

In responsione ad tertium, cum legis nouit, quod filius Dei est homo, cuius naturam assumpsit, caue ne fallaris, puta, quasi

sumpsit hominem, supponendo (sicut rei ueritas se habet) quod in Christo sit tantum unum suppositum, & una hypostasis: sed secundum illos, qui ponunt in Christo duas hypostasies, uel duo supposita, conuenienter & proprie dici posset; quod filius Dei hominem assumpsisset. Unde & prima opinio quæ ponitur in sexta distinctio, tertij lib. Sententiarum, concedit hominem esse assumptum: sed illa opinio erronea est, ut supra dictum est.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod huiusmodi locutiones non sunt extendendæ tanquam propria: sed pie sunt exponendæ ubique que a sacris doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia eius natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc, ut filius Dei sit homo.

AD SECUNDUM dicendum, quod hoc nomen, homo, significat naturam humanam in concreto, prout scilicet est in aliquo supposito: & ideo sicut non possumus dicere, quod suppositum sit assumptum, ita non possumus dicere, quod homo sit assumptus.

AD TERTIVM dicendum, quod filius Dei non est homo, quem assumpsit, sed cuius naturam assumpsit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum filius Dei debuerit assumere humanam naturam abstractam ab omnibus indiuidis.

AD QUARTVM sic proceditur. Vt quod filius Dei debuerit assumere humanam naturam abstractam ab omnibus indiuidis. Assumptio enim humanæ naturæ facta est ad communem omnium hominum salutem: unde prime ad Timotheum 4. de Christo, quod est saluator omnium ho-

minum in uerum naturam, & hoc asserendo rationem Aristoteli, secundum conditionem, si esset humanitas sic separata, & responderetur negatiue ad quaestionem, quod si esset sic, non fuisset conueniens quod assumeretur a filio Dei. Et hoc probatur tripliciter: primo, quia humanitas communis non est personabilis, quia non est indiuiduabilis: persona enim indiuiduum quoddam est, assumptio autem ad personalem unionem terminatur.

Vbi statim occurrit dubium de ueritate illius propositionis, est contra rationem formæ communis, ut sit in persona. Et ratio dubij est: quia si humanitas esset subsistens (ut Platonicè dicitur finxisse) non esset excellentior aliis subsistentibus separatim, quales sunt angeli: sed non est contra rationem angelicæ naturæ esse in persona, immo de facto natura angelica est personata; ergo non esset contra rationem humanitatis separata personari.

3. dist. 6. q. 1. art. 2. & dist. 7. lib. 2. & opusc. 1. ca. 21. & opusc. 3. cap. 31. & 32. & 33. & Phil. 2. Gl. ordin. & interlinea. Cap. 11. an. med. tom. 3.

Ex Ephesina synodo refer ut in Chalcedonensi actione dum Niceana synodi si des legitur.

Art. preced.

Q. 3. art. 2. & 3.

Lib. 3. c. 4. in princ. & c. 11. circa finem.

D. 7. m.

D. 11. a.

Vt patet Arith. 1. c. 6.

Art. p.

Art. p.

Lib. 6. c. 11. p. 10.

Sup. q. 2. ad 2. q. 2. ad 2. q. 2. ad 2. q. 2. ad 2.

intellectus diuini, ab aeterno est in filio Dei, viroque qui est ipse intellectus diuinus, non ergo erat opus, ut assumeret humanitatem sic: nullus enim assumpsit aliquid illo modo quo habebat, & hic sensus in responsione ad secundam explicatur. Quod autem natura humana, secundum quod est in intellectu humano, non debeat

operationes communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cum tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur.

Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quaedam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

operaciones communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cum tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur. Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quaedam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

operaciones communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cum tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur. Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quaedam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

operaciones communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cum tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur. Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quaedam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

Autem, aut Caesar occisus aut Sortes Rex) ideo optime deducitur in litera, quod non assumeret humanitatem in rerum natura, & quod esset intellectus falsus: quia ab eo, quod res est, uel non est, intellectus dicitur uerus uel falsus. Et quod esset fictio incarnationis, non incarnatio ipsa uel clare iam patet: sicut fictio comest

non intellexit hominem separatum esse, nisi in intellectu diuino. Et sic non oportuit, quod assumeretur a uerbo, cum ab aeterno sibi affuerit.

AD TERTIVM dicendum, quod quamuis natura humana non sit assumpta in concreto, ut suppositum praesintelligatur assumptioni: sic tamen assumpta est, in indiuiduo, quia assumpta est, ut sit in indiuiduo.

ARTICVLVS V. Vtrum filius Dei naturam humanam assumere debeat in omnibus indiuiduis.

AD QVINVM sic proceditur. Videtur quod filius Dei humanam naturam assumere debeat in omnibus indiuiduis. Illud enim, quod prius & per se assumptum est, est natura humana: sed quod conuenit per se alicui naturae, conuenit in eadem natura existentibus. ergo conueniens fuit ut natura humana assumeretur a Dei uerbo in omnibus suis suppositis.

¶ 2. Praeter. Incarnatio diuina processit ex diuina charitate, unde dicitur Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret: sed charitas facit ut aliquis se communicet amicis, quantum est possibile. Possibile autem fuit filio Dei, ut plures naturas hominum assumeret (ut supra dictum est) & eadem ratione omnes. ergo conueniens fuit, quod filius Dei assumeret naturam humanam in omnibus suis suppositis.

¶ 3. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

fictio panis est, comedere panem in imaginatione tantum. Dubium restat hic, quare cum humanitas in intellectu explici esse habeatur, scilicet diuino, angelico, & humano, de quibus tantum, intellectibus Auctor locutus est, omittens humanitatem secundum esse quod habet in intellectu angelico.

¶ Ad hoc dici facile prima facie potest, quod quia intellectus angelicus medius est inter diuinum & humanum, per extrema dedit intelligendum medium. Sabelius autem & uetus dicitur, quod quia esse obiectum in intellectu, sufficienter per hos duos essendi modos distinctum est, scilicet quod aut est idem quod esse naturale intelligentis, aut esse relationis rationis, quo dicitur, & est representatum & terminatum; &c. Et utroque modo exclusum ab assumptione ita est, ut neutro modo humanitas uere assumeretur: sed ne natura intelligentis illam assumeretur, uel esse fictio assumptionis: ideo non oportuit sollicitum esse doctorem de humanitate secundum esse, quod habet in intellectu angelico, quoniam incidit in alterum dictorum.

¶ Super Quaestio. 5. Articulus 5.

Titulus articuli intelligendus est in sensu, in quo fit magis, quam in sensu, quem facit, nam per naturam humanam in omnibus suis indiuiduis, intendit Auctor singulas humanitates, quae inueniuntur, quandoque in rerum natura. Licet haec uerba, Natura humana in omnibus suis indiuiduis, significent singulas humanitates in suis propriis suppositis, quas quia ut sic implicat, assumi putauit Auctor sensum inuentum percipi absque ambiguitate aliqua: ita quod exponenda sunt haec uerba, pro humana natura, non quae est, sed quae esset in omnibus suis indiuiduis.

¶ In corpore articuli nica est conclusio responsua quaesito negatiue. Non fuit conueniens, quod humana natura in omnibus suis suppositis, hoc est, quod singulae humanitates, quae distribuerentur per omnia supposita humana, assumerentur a filio Dei. Probatur tripliciter, primo, quia tolleretur multitudo suppositorum in humana natura. secundo, quia tolleretur filio Dei dignitatem primogeniturae inter multos fratres. tertio, quia

Li. 3. cap. 11. circa prin.

apud Arist. li. 1. Metaph. tex. 6. & 25.

Li. 3. ca. 11. circa p.

Sup. q. 1. Ar. 3. huiusmodi. q. 1. q. 1.

Q. 3. 11.

quia unico supposito vnica assumpta natura congruit.

In responsione ad primum responso co- sultit in distinguendo per se, ut distinguitur contra per aliud. s. p- sonam, ut distinguitur contra per accidens: primo modo huma- nitati conuenit per se assumi, non secundo. In responsione ad secundum & tertium responso consistit in hoc, qd non vno solo mo conuenit & com- mendat charitatem Dei erga nos, & bre- uitatem via sapientis oblerare, & ideo co- nuenienter deuit eligere.

Super Questionis quarta, articulo 6.

Teulius clarus est, & io quatuor: quia poterat Deus creare vniam naturam humanam in supposito verbo, sicut creauit Adam, non per prop- agationem: poterat et aliquid alium ho- mine in eam sua vxo- re creare innocen- tes, & in innocencia perseverantes, sicut creauit Ada & Eua: & ex illa innocente stirpe humanam na- turam assumere & no ex stirpe Adæ: pote- rat, & una solam vir- ginem creare innocē- tem, ex qua nasce- retur, sicut natus est de Maria virgine filia Adæ. Cū igitur mul- tis aliis modis incar- natio fieri posset, quaesitum est, an con- uenienter sit facta ex stirpe Adæ.

In corpore articuli vnica est conclusio re- sponsiua quaesito asser- manue; probata tri- plici ratione, & aucto- ritate Augustini præ- posita. Et oia clare pa- tent. Siste in paululu in secunda ratione, & intellige minimum quid de nostra digni- tate explicari, per hoc qd nobis pecca- toribus tictis collatu est uincere per caput ex nobis sumptum: longè a dignior sum, qd Dei filiationem p adoptionem eū spre- uissem peccando, fa- ctus sum Dei filius in persona, factus sum Deus in persona. Mul- tum a mihi dignita- tis collatum fateor, qd ex inimico factus sum amicus Dei, qd qui of-

omnes homines assumpti fuis- sent ad naturalem filiationem, quam qd per unum filium natu- ralem multi in adoptionem fi- liorum adducantur, ut dicitur Gal. 4. ergo humana natura de- buit a filio Dei assumi in omni- bus suppositis.

SED CONTRA est, quod Da- mase. * dicit in 3. lib. qd filius Dei non assumpti humanam naturam, quæ in specie conside- ratur: neque enim omnes hy- postases eius assumpsit.

RESPON. dicendum, qd non fuit conueniens, qd humana na- tura in omnibus suis suppositis a uerbo assumeretur. Primo, quia tolleretur multitudo sup- positōrum humanæ naturæ, quæ est ei connaturalis. Cum enim in natura assumpta non sit con- siderare aliud suppositum præ- ter personā assumentem (ut su- pra dictum est *) si non esset hu- mana natura, nisi assumpta, se- queretur, qd non esset nisi unum suppositum humanæ naturæ, quod est persona assumens. Se- cundo, quia hoc derogaret di- gnitati filii Dei incarnati, prout est primogenitus in multis fra- tribus secundum humanam na- turam; sicut est primogenitus omnis creaturæ secundum diui- nam: essent enim tunc omnes homines æqualis dignitatis. Ter- tio, quia conueniens est, quod sicut vnū suppositum diui- num est incarnatum, ita vnā solam naturam humanam as- sumperit, ut ex utraque parte vnitas inueniatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod assumi conuenit secundū se humanæ naturæ: quia scilicet non continet i ratione perso- næ, sicut naturæ diuinæ conue- nit assumere ratione personæ. Non autem conuenit ei secun- dum se, sicut pertinet ad prin- cipia essentialia eius, uel sicut naturalis eius proprietates, per quem modum conueniret omnibus eius suppositis.

AD SECUNDVM dicendum, qd dilectio Dei ad homines mani- festatur nō solum in ipsa assu- mptione humanæ naturæ, sed præ- cipue per ea, quæ passus est in hu- mana natura pro aliis homini- bus, secundum illud Ro. 5. Com- mendat autem Deus charitatē suam in nobis: quia cum inimi- ci essemus, Christus pro nobis mortuus est: quod locum non haberet, si in oibus hoibus na- turam humanam assumpsisset.

AD TERTIVM dicendum, qd

A ad breuitatem via, quam sapiēs operator obseruat, pertinet, qd non faciat per multa quod suffi- cienter potest fieri per unum. Et ideo conuenientissimum fuit, quod per unum hominem om- nes alij saluarentur.

ARTICVLVS VI.

Utrum conueniens fuerit, quod filius Dei humanam naturam assumeret ex stirpe Adæ.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod non fuerit conueniens, ut filius Dei natu- ram humanā assumeret ex stir- pe Adæ. Dicit enim Apoſto. ad Heb. 7. Talis decebat ut esset no- bis pontifex segregatus a pecca- toribus: sed magis esset a peccatoribus segregatus, si non assumpsisset naturam humanam ex stirpe Adæ peccatoris. ergo videtur quod non debuerit de stirpe Adæ naturam humanam assumere.

2. Præ. In quolibet genere principium nobilius est eo, quod est a principio. Si igitur assumere uoluit humanam naturam, magis debuit eam assumere in ipso Adam.

3. Præ. Gentiles fuerunt magis peccatores quam iudæi, ut dicit gloss. * ad Gal. 2. super illud, Nos natura iudæi, & non ex gentibus peccatores. Si ergo ex peccatoribus naturam humanam assumere uoluit, debuit eam magis assumere ex gentibus, quam ex stirpe Abrahæ, qui fuit iustus.

SED CONTRA est, quod Luc. 3. generatio domini reducitur usque ad Adam.

RESPON. Dicendum, quod sicut August. di- cit in 3. de Trin. * Poterat Deus hominem aliunde suscipere, non de genere istius Adæ, qui suo pec- cato obligauit genus humanum: sed melius iudi- cauit de ipso, quod uictum fuerat, genere assumere hominem Deus, per quem generis humani uin- ceret inimicum. Et hoc propter tria. Primo quidē, quia hoc uideretur ad iustitiam pertinere, ut ille satisfaciat, qui peccauit & ideo de natura per peccatum corrupta debuit assumi id, per quod satisfactio erat implenda pro tota natura. Secūdo, quia hoc etiam pertinet ad maiorem hominis dignitatem, dum ex illo genere uictor diaboli nascitur, quod per diabo- lum fuerat uictum. Tertio, quia per hoc etiam Dei potentia magis ostenditur, dum de natura corrupta, & infirma assumptis id, quod in tantam uirtu- tem, & dignitatem est promotum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd Christus debuit esse a peccatoribus segregatus quantum ad culpam, quam uenerat destruere, non quantum ad naturā, quam uenerat saluare, secundum quam debuit per omnia fratribus assimilari, ut idem Apoſt. dicit ad Heb. 2. Et in hoc etiam mirabilior est eius innocen- tia, qd de natura peccato subiecta, natura assumpta tantam habuit puritatem.

AD SECUNDVM dicendum, qd (sicut dictū est) * oportuit eum, qui peccata uenerat tollere, esse a peccato- ribus segregatum quantum ad culpam, cui Adam subiacuit, & quē Christus a suo delicto eduxit, ut di- citur Sap. 10. Oportebat autem eum, qui mundare oēs uenerat, non esse mundandū, sicut & in quoli- bet genere motus, primum mouens est immobile secundum

fendi, satisfeci: qui de- merui, merui: qui vi- ctus sum, vici et dia- bolum. & triumphanti de ipso, qui eram in regione longinqua. & vulneratus a latroni- bus, &c. factus sum dominus angelorum: sed omnes superat di- gnitates, qd factus sum Deus personaliter: quod mei generis tā infimi tāque corru- pti ac Deo inimici, mei inquam generis, unus ergo uerus est Deus, non participa- tiue, sed substantiali- ter. Ad maximam er- go peccatoris hois dignitatem spectat, qd de stirpe peccatrice carnē assumpsit Deus.

Infr. qu. 31. arti. 1. & 3. dist. 2. q. 1. art. 2. q. 2. & opus. 3. ca. 224.

Glo. inter- lin.

Li. 13. ca. 15. in princip. tom. 3.

Li. 3. ca. 11. circa prin.

Ar. 3. huius quest.

